

JOHN HART

PASKUTINIS
VAIKAS

Iš anglų kalbos vetė
Ignė Norvaišaitė-Aleliūnienė

Sofoklis

VILNIUS, 2022

PROLOGAS



A sfaltas vietovę kirto kaip randas – ilga juodutėlė nudegimo žymė. Karštis dar neiškraipė oro, bet vairuotojas žinojo, kad tai nutiks netrukus – svilinantį spindėjimą, mirgėjimą toluoje, kur dangaus mėlynė smigo žemyn. Jis pasitaisė akinius nuo saulės ir metė žvilgsnį į didelį veidrodėlį virš priekinio stiklo. Matė visą autobusą ir kiekvieną keleivį jame. Per trisdešimt metų tame veidrodėlyje jis prisižiūrėjo įvairiausių žmonių: dailių merginų ir palūžusių vyrų, girtuoklių ir bepročių, moterų sunkiomis krūtimis su raudonais susiraukšlėjusiais kūdikiais. Jis iš tolo užuosdavo bėdą, matė, kas jautėsi gerai, o kas bėgo.

Vairuotojas pažiūrėjo į berniuką.

Berniukas atrodė kaip bėglys.

Nosies oda nusilupusi, bet po įdegiu jo veidas buvo gelsvai išblyškęs dėl nemigos arba prastos mitybos. O gal dėl abiejų. Skruostikauliai po aptemta oda suformavo tarsi ašmenis. Jis buvo nedidelis, galbūt dešimties, pasišiaušusiais juodais plaukais. Šukuosena dantyta ir nelygi, tarsi pats būtų apsikirpęs. Marškinių apykaklė ir džinsai žemiau kelių buvo apspurę. Batai nutrinti kone kiaurai. Ant kelių berniukas spaudė mėlyną kuprinę; daiktų, kad ir kokie jie, buvo nedaug.

Tai buvo simpatiškas vaikas, bet vairuotoją labiausiai sukrėtė jo akys. Didelės ir tamsios, nuolat judančios, tarsi berniukas perdėtai galvotų apie jį supančius žmones, karštą spūstį, būdingą suklerusiam autobusui saulėtą rytą Šiaurės Karolinos smėlio kalvose: pustuzinį keliaujančių darbininkų, kelis pasipūtusius

triukšmadarius, panašius į buvusius karininkus, vieną ar dvi šeimas, kelis senolius, porą gale nusigrūdusių tatuiruotų vaikiščių.

Berniuko akys dažniausiai krypo į kitoje tako pusėje sėdintį vyrą, primenantį pardavėją, – sulaižytais plaukais, susiglamžiusiu kostiumu ir sutrūkinėjusiais įsispiriamais batais. Dar buvo juodaodis su sulankstyta Biblija ir limonado buteliuku, išspraus tu tarp kojų; atrodė, kad jis taip pat traukė vaiko žvilgsnį. Už berniuko sėdėjo pagyvenusi moteris pigaus audinio suknele. Kai ji pasilenkė priekin kažko paklausti, berniukas trumpai papurtė galvą ir aiškiai atsakė.

Ne, poniam.

Jo žodžiai pakilo lyg dūmai, ir moteriškė atsilošė, mėlynų venų išvagotais pirštais laikydama akinių grandinėle. Ji pažvelgė pro langą, lęšiai sutviskėjo, bet greit užtemo, kai kelias įsikirto į pušyną su šešeliais, žaliai besitvenkiančiais po šakomis. Ta pati šviesa pripildė autobusą ir vairuotojas apžiūrėjo vyrą suglamžytu kostiumu. Jo oda buvo išblyškusi, sunkėsi pagirių prakaitas, akys neįprastai mažos, o dirglumas vairuotoją nervino. Kas minutę ar dvi vyras pasimuistydavo sėdynėje. Sukryžiuodavo ir atkryžiuodavo kojas, lenkėsi priekin, lošėsi atgal. Pirštais barbeno į netinkančio kostiumo kelį ir dažnai rijo seiles, o jo žvilgsnis krypo į berniuką, paskui staiga nutolo, bet kryptelėjo vėl ir apsisustojo.

Vairuotojas buvo vėtytas ir mėtytas, bet mėgo, kai autobuse viskas tvarkinga. Jis netoleravo girtumo, ištvirkavimo ir rėkimo. Taip prieš penkiasdešimt metų jį išaugino mama ir jis nematė priežasties keistis. Taigi nenuleido akių nuo berniuko ir įsitempusio prakaituoto vyro nekantraujančiomis akimis. Jis žiūrėjo, kaip šis stebi berniuką, ir matė, kaip atsilošė riebaluotoje sėdynėje, kai pasirodė peilis.

Berniukas elgėsi paprastai. Išsitraukė peilį iš kišenės ir nykščiu atlenkė ašmenis. Akimirka palaikė, kad matytųsi, tada iš kuprinės išsiėmė obuolį ir staigiais sklandžiais judesiais jį supjaustė. Vaisiaus kvapas pakilo virš nutrintų sėdynių ir purvinų grindų.

Netgi virš dyzelino tvaiko – vairuotojas užuodė aitrų ir saldų aromatą. Berniukas vieną kartą pažiūrėjo į plačias vyro akis ir gudrų išsvargusį veidą, tada sulankstė peilį ir vėl įsidėjo į kišenę.

Vairuotojas atsipalaidavo ir netrukdomas kelias ilgas minutes stebėjo kelią. Pamanė, kad berniukas atrodė pažįstamas, bet tas jausmas pranyko. Trisdešimt metų. Jis giliau įspraudė sunkų kūną į sėdynę.

Matė tiek daug berniukų.

Tiek daug bėglių.

Berniukas pajusdavo kaskart, vairuotojui į jį pažvelgus. Tai buvo gabumas, įgūdis. Jautė tai, netgi nepaisant tamsių šešėlių po vairuotojo akimis ir didelės kreivės veidrodėlyje. Jau trečią kartą per tiek pat savaitių jis važiavo autobusu. Sėdėjo skirtingose sėdynėse, vilkėjo skirtingus drabužius, bet numanė, kad anksčiau ar vėliau kas nors paklaus, ką jis veikia tarpmiestiniame autobuse septintą valandą ryto mokyklos dieną. Manė, kad klausimą užduos vairuotojas.

Bet taip dar nenutiko.

Berniukas pasisuko į langą ir pakreipė pečius taip, kad niekas nemėgintų su juo kalbėtis. Stikle jis stebėjo atspindžius, judesius ir veidus. Galvojo apie dangoraižių aukštumo medžius ir rudas plunksnas su snieguotais galiukais.

Kišenėje pūpsėjo peilis.

Po keturiasdešimties minučių autobusas linguodamas sustojo prie degalinės, kuri didžiulėje pušų bei krūmokšnių juostoje ir karštoje smėlėtoje žemėje atrodė pasimetusi. Berniukas nuėjo siauru taku ir nušoko nuo apatinio laiptelio vairuotojui nespėjus užsiminti, kad aikštelėje tėra vien vilkikas ir jokio suaugusiojo, galinčio pasitikti jį, trylikametį berniuką, kurį galėjai palaikyti dešimtmečiu. Jis laikė pasukęs galvą, kad saulė degintų kaklą. Ant peties užsimetė kuprinę. Pakilo dyzelino debesis, autobusas trūktelėjo ir nuriedėjo į pietus.

Degalinėje buvo dvi kolonėlės, ilgas suoliukas ir kaulėtas senis mėlynais, riebalų dėmėmis nusėtais drabužiais. Jis linktelėjo už purvino stiklo, bet į karštį neišėjo. Pastato pavėsyje stovintis gėrimų automatas buvo toks senas, kad teprašė penkiasdešimties centų. Berniukas pasirausė kišenėje, ištraukė penkias plonas dešimties centų monetas ir nusipirko vynuogių limonado – į lovelį įkrito šaltas stiklinis butelis. Jis nuėmė kamštelį, pasisuko į tą pusę, iš kurios atvažiavo autobusas, ir pradėjo eiti juoda dulkėto kelio juosta.

Už keturių kilometrų ir dviejų posūkių kelias sumenko, asfaltas virto žvyru, šis dar susmulkėjo. Ženklas nuo pastarojo karto, kai jį matė, nepasikeitė. Jis buvo senas ir nusitrynęs, dažų atplaišos atidengė medieną: *Aligatorių Upės plėšriųjų paukščių rezervatas*. Virš raidžių sklendė stilizuotas erelis, o ant jo sparnų kilo dažų atplaišos.

Berniukas išspjovė kramtomąją gumą į saują ir praeidamas prilipdė prie ženklo.

Lizdui rasti prireikė dviejų valandų – dviejų valandų prakaito, dygliuotų krūmų ir uodų, nuo kurių odą išmėtė ryškiomis raudonomis dėmėmis. Aukštose pelkinės pušies, augančios tiesiai iš drėgno dirvožemio upės krante, šakose berniukas aptiko didžiulį šakelių raizgalyną. Du kartus apėjo medį ratu, bet ant žemės plunksnų nerado. Saulės šviesa įsiskverbė į mišką, dangus buvo toks ryškus ir žydras, kad paskaudo akis. Lizdas atrodė kaip kruopelytė.

Jis nusipurtė kuprinę ir pradėjo lipti – šiurkšti ir nelygi žievė lietėsi prie saulėje nudegusios odos. Lipdamas budriai ir baimingai dairėsi erelio. Rolio muziejuje ant pjedestalo matyto paukščio iškamša įsiminė nuožmumu. Akys buvo stiklinės, bet sparnų plotis nuo galiuko iki galiuko siekė pusantrą metro, nagai tokio ilgio, kaip didysis berniuko pirštas. Vien snapu galėtų nukirsti suaugusiam vyrui ausis.

Jis tenorėjo plunksnos. Jam labai patiktų švari balta uodegos plunksna arba viena iš milžiniškų rudų sparno plunksnų, bet

tiktų ir mažiausia plunksna iš švelniausios vietos, galbūt siūlinė plunksna arba kokia iš minkštos pūkuotos vietos po sparno mente.

Iš tikrųjų nebuvo svarbu.

Burtai yra burtai.

Kuo aukščiau jis lipo, tuo labiau linko šakos. Vėjas siūbavo medį, o kartu ir berniuką. Su kiekvienu šuoru besidaužančia širdimi iš paskutiniųjų laikėsi iki baltumo suspaustais pirštais. Medis – tikras medžių karalius, toks aukštas, kad net upė po juo susitraukė.

Berniukas artinosi prie viršūnės. Iš taip arti lizdas atrodė platus lyg pietų stalas, tikriausiai svėrė devyniasdešimt kilogramų. Senas, buvo čia kelis dešimtmečius, dvokė puvėsiais, mėšlu ir kiškiena. Berniukas atsivėrė kvapai ir jo galiai. Jis perkėlė ranką, vieną pėdą uždėjo ant iki pilkumo nuzulintos ir nužievinatos šakelės. Po juo iki tolimų kalvų driekėsi pušynas. Juoda ir žvilganti it anglis sukosi upė. Jis pasikėlė virš lizdo ir dugne išvydo du paukščiukus – blyškius ir taškuotus. Prašydami maisto jie pravėrė snapelius, ir pakilus vėjui berniukas išgirdo garsą, primenantį ant virvės kabančių paklodžių plakimąsi. Kai surizikavo žvilgtelėti, iš tobulo dangaus smigo erelis. Akimirką berniukas matė tik plunksnas, tada plasnojančius sparnus ir kylančius nagus.

Paukštis suklykė.

Nagams smingant į jį, berniukas iškėlė rankas ir nukrito. O paukštis – ryškiai geltonomis akimis, nagus suleidęs jam į odą ir marškinius – nukrito kartu.

Keturiasdešimt septynios po trijų į tos pačios degalinės stovėjimo aikštelę įriedėjo autobusas. Šįkart važiavo į šiaurę – kitas autobusas, kitas vairuotojas. Durys tarškėdamos atsidarė ir pro jas iššlepsėjo saujelė reumatų sergančių žmonių. Vairuotojas, liesas dvidešimt penkerių metų lotynų amerikiečių kilmės vyras, atrodė pavargęs. Jis beveik nežiūrėjo į kaulėtą berniuką, kuris pakilo nuo suoliuko ir prišlubčiojo prie autobuso durų. Jis nepa-

stebėjo suplėšytų drabužių ir beviltiškos išraiškos berniuko veide. O jei ant bilietą padavusios rankos buvo kraujo, atrodė akivaizdu, kad ne vairuotojo reikalas tai pastebėti.

Berniukas paleido bilietą. Jis užsivilkė laipteliais, mėgindamas susisiausti į skutus sudraskytus marškinius. Kuprinė, kurią nešėsi, buvo sunki, prikimšta tiek, kad beveik iro, o dugne kažkas raudonai ištepė siūles. Nuo berniuko trenkė – purvu, upe ir kažkuo žaliu. Bet ir tai buvo ne vairuotojo reikalas. Berniukas nulindo į autobuso prieblandą. Kartą užgriuvo ant atlošo, po to nuėjo iki pat galo, kur vienas atsisėdo į kampą. Jis prispaudė kuprinę prie krūtinės ir užsikėlė kojas ant sėdynės. Kūnas buvo nusėtas giliomis įdubomis, o kaklas prarėžtas. Bet niekas į jį nežiūrėjo, niekam nerūpėjo. Jis tvirčiau prisispaudė kuprinę, pajuto dar likusią šilumą ir sulaužytą kūną, lyg sutrupintų šakelių maišą. Jis įsivaizdavo mažus pūkuotus paukštelius vienus lizde. Vienus lizde ir alkstančius.

Berniukas lingavo tamsoje.

Jis lingavo tamsoje ir verkė karštomis karčiomis ašaromis.